EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

11. detsember 2008 *

Kohtuasjas C-380/06,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 15. septembril 2006 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: B. Schima ja S. Pardo Quintillán,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: F. Díez Moreno,

kostja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud M. Ilešič, A. Tizzano (ettekandja), A. Borg Barthet ja J.-J. Kasel,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. veebruari 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 17. juuli 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik on võimaldanud kehtestada teatud toiduainete ja laiatarbekaupade eest tasumiseks 90-päevase tähtaja ning lükkas teatavate õigusnormide jõustamise edasi 1. juulini 2006, siis on see liikmesriik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT L 200, lk 35; ELT eriväljaanne 17/01, lk 226) artikli 3 lõigetest 1, 2 ja 4 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2 Direktiivi 2000/35 artikkel 3 pealkirjaga „Hilinenud maksmise intress” sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et:

a) punkti d kohast intressi tuleb maksta alates päevast, mis järgneb lepingus fikseeritud maksekuupäevale või maksetähtaja lõpule;

b) kui maksekuupäev või tähtaeg ei ole lepingus kindlaks määratud, tuleb intressi hakata maksma automaatselt ilma, et selleks oleks vaja meeldetuletust:

i) 30 päeva pärast kuupäeva, mil võlgnik sai kätte arve või samaväärse maksetaotluse või

ii) kui arve või samaväärse maksetaotluse kättesaamise kuupäev ei ole kindel, siis 30 päeva pärast kauba või teenuste kättesaamist või

iii) kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne kaupu või teenuseid, siis 30 päeva pärast kaupade või teenuste kättesaamist või

iv) kui seaduse või lepinguga on ette nähtud heakskiitmise või kontrollimise kord, millega kinnitatakse kauba või teenuse vastavust lepingule ja kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne sellise heakskiitmise või kontrollimise kuupäeva või sel kuupäeval, siis 30 päeva pärast nimetatud toimingu kuupäeva;

[…]

2. Teatavate siseriiklikes õigusaktides määratletud lepingukategooriate puhul võivad liikmesriigid sätestada tähtaja, mille möödumisel tuleb intressi maksta maksimaalselt 60 päeva eest, tingimusel et nad kas takistavad lepinguosalisi seda tähtaega ületamast või määratlevad kohustusliku intressimäära, mis on seadusjärgsest intressimäärast märkimisväärselt kõrgem.

3. Liikmesriigid sätestavad, et kui kokkulepe maksekuupäeva või hilinenud maksmise kohta ei ole kooskõlas lõike 1 punktide b–d ja lõike 2 sätetega, siis see kas ei ole jõustatav või annab see alust kahjuhüvituse nõudmiseks, kui kõiki juhtumi asjaolusid, kaasa arvatud head kaubandustava ja kaupade laadi arvestades on see võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane. Otsustamaks, kas kokkulepe on võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane, võetakse muu hulgas arvesse seda, kas võlgnikul on objektiivseid põhjuseid kalduda kõrvale lõike 1 punktide b–d ja lõike 2 sätetest. Kui otsustatakse, et selline

kokkulepe on äärmiselt ebaõiglane, kohaldatakse seadusjärgseid tingimusi, kui siseriiklikud kohtud ei määra kindlaks muid tingimusi, mis on õiglased.

4. Liikmesriigid tagavad, et võlausaldajate ja konkurentide huvides on olemas piisavad ja tulemuslikud vahendid vältimaks lõikes 3 osutatud äärmiselt ebaõiglaste tingimuste jätkuvat kasutamist.

[…]”.

3 Direktiivi artikkel 6 pealkirjaga „Ülevõtmine” näeb ette:

„1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 8. augustit 2002. Liikmesriigid teatavad neist viivitamata komisjonile.

[…]

2. Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada sätteid, mis on võlausaldajale soodsamad kui käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud sätted.

[…]”.

Siseriiklik õigus

4 Direktiiv võeti Hispaania õiguskorda üle 29. detsembri 2004. aasta seadusega nr 3/2004 hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (*BOE* nr 314, 30.12.2004, lk 42334).

5 15. jaanuari 1996. aasta seaduse nr 7/1996 jaekaubanduse kohta (*BOE* nr 15, 17.1.1996, lk 1243) artikkel 17 sätestab tarnijatele tehtavaid makseid käsitlevad eeskirjad.

6 Seaduse nr 3/2004 esimene lisasäte pealkirjaga „Maksete tegemise kord jaekaubanduses” näeb ette, et jaekaubanduse tarnijatele tehtavaid makseid reguleerib põhiliselt seaduse nr 7/1996 artikkel 17 ning et seadus nr 3/2004 on oma laadilt seda täiendav.

7 Seaduse nr 7/1996 artikkel 17 seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul näeb ette:

„1. Sõnaselge kokkuleppe puududes loetakse, et jaemüüjad peavad tasuma ostetud kauba hinna 30 päeva jooksul alates kauba kohaletoimetamisest.

[…]

3. Maksmist värske toidukauba ja kergrikneva kauba eest ei tohi ühelgi juhul edasi lükata rohkem kui 30 päeva. Maksmist muu toidukauba ja tarbekauba eest ei tohi edasi lükata rohkem kui 60 päeva, välja arvatud sõnaselgel kokkuleppel, millega nähakse tarnijale ette majanduslik hüvitis pikema maksetähtaja eest. Ühelgi juhul ei tohi maksmist edasi lükata rohkem kui 90 päeva.

[…]

5. Igal juhul tekib viivis automaatselt alates päevast, mis järgneb kokkulepitud maksekuupäevale või vastava kokkuleppe puududes kuupäevale, mil lõike 1 sätete kohaselt oleks tulnud teha makse. […]”

8 Seaduse nr 7/1996 teine üleminekusäte, mis kehtestati seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 2, sätestab järgmist:

„Värske toidukauba ja kergrikneva kauba eest tasumise tähtaeg on 30 päeva. Käesoleva seaduse artikli 17 lõikega 3 ette nähtud 60-päevast maksimumtähtaega kohaldatakse alates 1. juulist 2006. Seni ei tohi maksmist toidukauba eest, mis ei ole värske ega kergriknev, ega laiatarbekauba eest edasi lükata rohkem kui 90 päeva alates kauba kohaletoimetamisest."

Kohtueelne menetlus

9 Komisjon saatis pärast kaebuse saamist Hispaania Kuningriigile 13. juulil 2005 märgukirja, milles tegi talle ülesandeks esitada kahe kuu jooksul märkused seaduse nr 3/2004 kokkusobivuse kohta direktiivi 2000/35 artikli 3 lõigetega 1, 2, 4 ja 5.

10 Kuna komisjon ei saanud Hispaania Kuningriigilt vastust, esitas ta 19. detsembril 2005 talle põhjendatud arvamuse, kus väitis eelkõige järgmist:

– 90-päevane tähtaeg teatud toiduainete ja laiatarbekaupade eest tasumiseks, mis on ette nähtud seaduse nr 7/1996 artikli 17 lõikega 3 (seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul), on vastuolus direktiivi 2000/35 artikli 3 lõigetega 1 ja 2, ning

– seaduse nr 7/1996 teine üleminekusäte, mis kehtestati seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 2, ei ole osas, milles sellega on ette nähtud, et 60-päevast maksimumtähtaega kohaldatakse alates 1. juulist 2006, kooskõlas nimetatud direktiivi artikli 3 lõigetega 1, 2 ja 4, mille ülevõtmise tähtaeg oli 8. august 2002 ilma erandite tegemise võimaluseta.

11 Kuna komisjon ei jäänud rahule Hispaania Kuningriigi vastustega, esitas ta Euroopa Kohtule hagi käesoleva liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse algatamiseks.

Hagi

Esimene etteheide

Poolte argumendid

12 Komisjon väidab, et seaduse nr 7/1996 artikli 17 lõikega 3 seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul on rikutud direktiivi 2000/35 artikli 3 lõikeid 1 ja 2, kuna sellega on ette nähtud, et toiduainete ja laiatarbekauba, v.a värske toidukauba ja kergrikneva kauba eest tasumise maksimaalne tähtaeg on 90 päeva, ainsa tingimusega, et tarnijale on ette nähtud „majanduslik hüvitis pikema maksetähtaja eest".

13 See säte võimaldab direktiivi 2000/35 artikli 3 lõikes 2 ette nähtud 60-päevast maksimumtähtaega pikendada, ilma et selles oleks – vastupidi kõnesoleva direktiivi sättega nõutule – ette nähtud „kohustuslik[k]u intressimäära, mis on seadusjärgsest intressimäärast märkimisväärselt kõrgem". Selles osas ei saa vaidlusaluse siseriikliku normiga ette nähtud majanduslikku hüvitist pikema maksetähtaja eest samastada niisuguse intressimäära kohaldamisega, kuna Hispaania seadusandja poolt kasutatud sõnastus ei ole täpne.

14 Hispaania Kuningriik tuletab esmalt meelde, et direktiivi 2000/35 eesmärk on kehtestada meetmed, millele võlausaldaja saaks tugineda ja mille eesmärk on piirata maksetega hilinemist äritehingute puhul, tunnustades samas poolte lepinguvabadust.

15 Vaidlusaluste õigusnormidega on ilma erandi tegemise võimaluseta keelatud leppida kokku pikemas kui 90-päevases tähtajas, millega seeläbi on ette nähtud kitsendavam ja võlausaldajale soodsam kord kui see, mis on lubatud direktiivi 2000/35 artikli 3 lõike 2 kohaselt, mis võimaldab kokku leppida pikema kui 60-päevase tähtaja kohaldamises, ilma et selles oleks fikseeritud selle võimaluse maksimumpiiri. Sel põhjusel on kõnesolevad siseriiklikud õigusnormid kooskõlas ka direktiivi artikli 6 lõikega 2, mis võimaldab liikmesriikidel säilitada või kehtestada sätteid, mis on võlausaldajale soodsamad kui nimetatud direktiivi järgimiseks vajalikud sätted.

16 Kostjaks olev liikmesriik täpsustab, et kuna 90-päevast tähtaega saab kohaldada vaid juhul, kui pikema maksetähtaja eest on ette nähtud majanduslik hüvitis, siis on kinni peetud direktiivi 2000/35 artikli 3 lõikes 2 sätestatud nõudest, mis näeb ette intressi maksmise määras, mis on seadusjärgsest intressimäärast märkimisväärselt kõrgem.

Euroopa Kohtu hinnang

17 Kõigepealt tuleb meenutada, et nagu direktiivi 2000/35 artikli 3 lõike 1 punktist a nähtub, on pooled põhimõtteliselt vabad lepingus kokku leppima maksekuupäeva või -tähtaja.

18 Seega tuleb kõnesoleva direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis b ette nähtud 30-päevasest tähtajast lähtuda juhul, kui lepingus tähtaega puudutav säte puudub.

19 Edasi võimaldab direktiivi 2000/35 artikli 3 lõige 2 liikmesriikidel mainitud 30-päevast tähtaega pikendada, kuid seab selle võimaluse sõltuvusse kahest tingimusest. Esiteks saab seda võimalust kasutada vaid teatavate lepingukategooriate puhul. Teiseks on erandkorras kasutatava tähtaja pikkuse puhul maksimaalse piirina tähtaja pikendamisel nähtud ette 60 päeva, ning seda kas tingimusel, et pooltel on keelatud sellest lepingus kõrvale kalduda, või tingimusel, et on ette nähtud kohustuslik intressimäär, mis on seadusjärgsest intressimäärast märkimisväärselt kõrgem.

20 Seega tuleb komisjoni poolt vaidlusaluste siseriiklike normide kohta esitatud etteheidete uurimisel lähtuda direktiivi 2000/35 sätete sisust ja üldisest ülesehitusest, mida on meenutatud eelmistes punktides.

21 Tuleb märkida, et esiteks annab seaduse nr 7/1996 artikli 17 lõige 3 seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul toidukauba puhul, mis ei ole värske ega kergriknev, ja laiatarbekaupade puhul võimaluse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud – ja poolte sõnaselge kokkuleppe puudumisel kohaldamisele kuuluvat – 30-päevast maksetähtaega pikendada kuni 60 päevani. Teiseks möönab artikli 17 lõike 3 teine lause, – mille osas komisjon etteheiteid teeb – võimalust pikendada nimetatud 30-päevast tähtaega täiendavalt veel kuni 90 päevani, kui on tegemist poolte sõnaselge kokkuleppega, millega nähakse tarnijale pikema maksetähtaja eest ette majanduslik hüvitis.

22 Seega tuleb nentida, et vaidlusaluse sätte sõnastuse kohaselt on võimalus pikendada maksetähtaega üle 60 päeva seatud sõltuvusse poolte „sõnaselge[…] kokkuleppe[…]" olemasolust.

23 Neil asjaoludel ei saa pidada põhjendatuks komisjoni etteheidet, mille kohaselt on käsitletavate siseriiklike õigusnormidega rikutud direktiivi 2000/35 artikli 3 lõiget 2 selles osas, et siseriiklik õigusnorm võimaldab teatud toodete puhul pikendada maksetähtaega 60 päevalt 90-le, ilma et oleks järgitud direktiivis ette nähtud tingimusi.

24 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 18 ja 19 märgitud, käsitleb direktiivi 2000/35 artikli 3 lõige 2 üksnes liikmesriikide võimalust näha teatud tingimustel ette 30 päeva ületav seadusjärgne tähtaeg, mida kohaldatakse juhul, kui lepingus puudub maksekuupäeva või -tähtaega puudutav säte. Teisisõnu kuulub kõnesoleva direktiivi artikli 3 lõige 2 kohaldamisele vaid poolte vastava kokkuleppe puudumisel.

25 Seevastu seaduse nr 7/1996 artikli 17 lõige 3 seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul sätestab konkreetse nõude, et maksetähtaja pikendamine maksimaalselt 90 päevani eeldab seda puudutavat „sõnaselge[t] kokkulepe[t]". Seega ei saa väita, et niisuguse tähtaja suhtes, mille pooled on lepingus kokku leppinud, kehtiks – vastupidi komisjoni poolt väidetule – direktiivi 2000/35 artikli 3 lõikes 2 ette nähtud tingimused.

26 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esimene etteheide ei ole põhjendatud ja tuleb seega tagasi lükata.

Teine etteheide

Poolte argumendid

27 Komisjon väidab, et seaduse nr 7/1996 teise üleminekusättega, mis kehtestati seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 2, on direktiivi 2000/35 artikli 3 lõikega 2 ette nähtud 60-päevase maksimumtähtaja kohaldamine õigustamatult kuni 1. juulini 2006 edasi lükatud.

28 Selle direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt on direktiivi ülevõtmise tähtaeg 8. august 2002, ilma et selles oleks ette nähtud võimalust sellest sättest erandit teha või nimetatud tähtaega edasi lükata.

29 Hispaania õigusaktiga ette nähtud hilisem jõustumiskuupäev rikub ühtlasi ka direktiivi 2000/35 artikli 3 lõiget 4, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et võlausaldajate ja konkurentide huvides oleks olemas piisavad ja tulemuslikud vahendid vältimaks ilmselgelt ebaõiglaste tingimuste jätkuvat kasutamist.

30 Hispaania Kuningriik väidab vastu sisuliselt seda, et seaduse nr 7/1996 teise üleminekusättega (lisatud sellesse seaduse nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 2) kehtestatud üleminekukorraga määratakse kindlaks üksnes kuupäev, mil jõustuvad seaduse nr 7/1996 jaekaubandust käsitlevad sätted, millega ette nähtud kord on rangem kui see, mille näeb ette direktiiv 2000/35. Järelikult ei lükata selle sättega seaduse

nr 3/2004 – millega võetakse üle kõnesolev direktiiv – sätete jõustumist edasi ja selle kooskõla ühenduse õigusega ei ole rikutud.

Euroopa Kohtu hinnang

31 Selles osas tuleb üksnes nentida, et käsitletav siseriiklik õigusnorm puudutab üksnes seaduse nr 7/1996 artikli 17 lõikega 3 (seadusega nr 3/2004 teise lõppsätte lõikega 1 muudetud kujul) ette nähtud 60-päevase tähtaja kohaldamist.

32 Käesoleva kohtuotsuse punktides 22–25 toodud põhjustel ei kuulu nimetatud artikli 17 lõige 3 direktiivi 2000/35 artikli 3 kohaldamisalasse ning seega ei saa see kujutada endast seda direktiivi ülevõtvat meedet.

33 Sellest tuleneb, et vaidlusaluse siseriikliku õigusnormi kohaldamise edasilükkamine ei ole seotud sellega, kas Hispaania Kuningriik on järginud kõnesolevast artiklist 3 tulenevaid kohustusi.

34 Järelikult tuleb ka teine etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

35 Kuna kumbki komisjoni esitatud etteheide ei ole põhjendatud, tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

36 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Hispaania Kuningriik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Allkirjad